

GAZETA LWOWSKA

Wychodzi codziennie wieczorem.

Wydawca: Spółka Akcyjna Wydawnicza.

Cena pojedynczego egzemplarza

Redaktor Naczelny: JERZY KONARSKI.

Adres Administracji: Lwów, ul. Podwaie 3 (Tel. 73)

300 Mp.

Adres Redakcji: Lwów, ul. Chorążczyzny 31 (Tel. 178)

Stanowisko Polski w Europie.

Lwów, 30. stycznia.

Powszechnem u nas jest złudne odczucie, że Polska to państwo pod względem powagi i znaczenia równorzędne z innymi państwami państwowymi, którym dorównywa obszarem i liczbą ludności.

Ze na Polskę, nietylko nieprzyjaciela jej i współzawodniczy, ale nawet zaprzyjaźnione i sprzymierzone potęgi Europy spoglądają z pewną wyższością, lekceważeniem i nieufnością, jako na twór nowy, o nieustalonej jeszcze równowadze wewnętrznej, o niepewnej linii losów, jak na ucznia, który wciąż zdawać musi różnego rodzaju egzaminy, nim go uczeni doktorowie do grona swego dopuszczą — o tem mało się u nas wie, a właściwie wiedzieć się nie chce, składając różne nieprzyjemne symptomy na „ignorancję” Europy.

Stąd często — niezrozumienie trudności, jakie ma do zwalczania nasza dyplomacja.

Stąd — uczucie upokarzającej niespodzianki, gdy przedstawiciele Polski nie zostaną zaproszeni na którąś z niezliczonych konferencji międzynarodowych.

Stąd — zbytne przechylanie się szali zainteresowań ogółu na politykę wewnętrzną, pojmovaną prawie wyłącznie, jako walka stronnictw.

A należałoby raz już zdać sobie sprawę z faktu, że „Mocarstwa” traktują wszystkie nowotwory polityczne, bez względu nawet na to, czy są to ludy małe, czy narody poważne liczbą, o starej kulturze i historycznej przeszłości, jako dzieła rak swoich.

Symptomatyczną pod tym względem jest sprawa Klajpedy i ton, którym odezwała się w tym momencie urzędowa prasa „Mocarstw” angielski „Times” pisał n. p.: „To czego odmawiano Litwie postuluje, pod żadnym warunkiem nie może być przyznane Litwie wyzywającej mocarstwa.”

A francuski „Temps”: „Rozwiązanie jest proste. Wojska polskie znajdują się w sąsiedztwie tego obszaru. W ciągu najwyższej 3-ech dni mogą być na miejscu i przywrócić pierwotną sytuację. Użyjmy ich, Nie działałyby one, jako wojska polskie, lecz jako siła zbrojna Ententy”.

Nie wchodząc w merytoryczną wartość tej propozycji, zwróćmy uwagę na ton, ton suwerena w stosunku do wasalów!

Doprawdy, nie powinniśmy zamykać oczu na to, że sytuacja nasza w stosunku do „Mocarstw” jest bardzo a bardzo podobna do sytuacji Polski średniowiecznej w stosunku do Cesarstwa Rzymskiego.

Nowe pogrożki ze Wschodu.

Wódz ukraińskiej armii czerwonej grozi również.

Zem razem niechaj zdrzą cała Europa! - Armia czerwona dowiedzie, że trzeba ją szanować. - Tak mówi p. Frunze.

(Telefonom od naszego korespondenta).

Warszawa. (G) Dla otrzymania całej witej charakterystyki nastroju panującego w sowieckich sferach rządowych, obok znanych już deklaracji prezesa wszechrosyjskie o Komitecie wykonawczego Kalen na oraz prezesa ukraińskiej rady ludowych komisarzy Rakowskiego-przesyconych ostrzeżeniami i pogrozkami pod adresem Polski — p. zytoczyć należy nadzwyczaj charakterystyczne przemówienie głównodowodzącego sowieckimi siłami zbrojnymi Ukrainy sowieckiej, Frunzego. Mowę tę wygłosił Frunze na ostatnim posiedzeniu centralnego Komitetu partii komunistycznej. Tematem (tego posiedzenia było położenie i rola sowieckiej delegacji (z Cziczerinem na czele) na konferencji w Lozannie.

Przytaczając oświadczenie greckiego ministra spraw wojskowych Panglosa, iż armia grecka została znów zreorganizowana, tak, że w obecnej chwili gotowa jest w razie nieusłowności rządu angielskiego natychmiast wznowić i kontynuować wojnę z Turcją, korzystając przy tem z finansowego i moralnego poparcia jednego z wielkich mocarstw (Anglii), Frunze rzekł:

Smiesznością byłoby wmawiać w siebie, że Polska jest już dziś poważnym czynnikiem ogólnosiłowym, a choćby tylko europejskich dzieł.

Najważniejsze sprawy rozgrywają się poza nami, czy obok nas, jak n. p. sprawa cieśnin.

Nawet w tak blisko interesującym nas konflikcie, jak zajęcie Klajpedy przez Litwinów, nie zabieramy właściwie głosu. Natomiast mówią: „Użyjmy wojsk polskich”. Niech będą siłą zbrojną Ententy.”

I ta żywotna dla nas sprawa zdecydowaną będzie prawdopodobnie bez naszego udziału w narażeniach.

Z sytuacji tej nie wyprowadzi nas żaden wysiłek jednorazowy, żaden odruch oburzenia czy gniewu, który zresztą byłby w tym wypadku całkiem nie na miejscu. Stanowisko nasze obecne — to nie skutek czyjejś złej woli; to naturalna konsekwencja wydarzeń dziejowych, to wykładnik obecnego stosunku sił i wartości.

Wydobyć się z położenia tego możemy tylko usilną pracą całych pokoleń.

I akcja propagandy, której bra-

„W Europie rzeczywiście zapomnieli o istnieniu czerwonej armii, która w razie potrzeby jest w stanie popierać w sposób aktywny, więcej realny i rzeczowy, niż pomoc finansowa albo moralna (o wartości wątpliwej) te uciemiężone narody, których rządy utrzymują przyjaźielskie stosunki z naszym państwem robotniczo-włociańskim”.

Wiemy — zaznaczaj! dalej Frunze — że kierujący niećwie większych mocarstw w Europie uśmiechają się dobrotliwie na wspomnienie o istnieniu czerwonej armii. Opinię swoją o stanie naszych sił wojskowych opierają oni w dozwolone na relacjach pochodzących od naszych (rosyjskich) emigrantów-patriotów.

„Ja jednak mogę każdego zapewnić, że już w niedalekiej przyszłości ten łagodny uśmiech zniknie ze szlachetnych twarzy polityków europejskich, ustępując miejsca kwaśnej minie, skoro się przekonają, iż przy pomocy naszej armii czerwonej możemy i będziemy popierać nasze żywotne interesy tam, gdzie nam to będzie potrzebne”.

kowi przypisuje się zazwyczaj niedoceniając Polski na widowni europejskiej, nie wystarczy.

Oczywiście powinniśmy uświadomić opinię Zachodu, że Polska nie jest bynajmniej dziełem traktatu Wersalskiego, że wynurzenie się swoje z toni wszechświatowej katastrofy zawdzięcza ona przede wszystkim siłom swoim wewnętrznym, działającym zarówno przez wieki niewoli, jak i podczas największej z wojen; że traktat Wersalski właściwie dał tylko sankcję papierową faktowi jej istnienia po spłynięciu z niej fal moskiewskiego i niemieckiego zalewu.

Powinniśmy informować Europę o wszystkim, co jako niezaprzeczona wartość tworzy się i dokonuje na naszej ziemi, ale przede wszystkim trzeba czynów, całego szeregu czynów, któreby wyznaczyły Polsce w plejadzie narodów miejsce, odpowiadające jej obszarowi, zaludnieniu i istotnym jej warunkom.

Zdała Polska egzamin wojenny w r. 1920. Zdała egzamin moralnego zdrowia, nie pozwoliwszy gangrenie rosyjskiej rozprzestrzenić się na dalszej przestrzeni. Zdobyła atestat

wyższej kultury, stawiając tamę szerzeniu się epidemii straszliwych chorób.

I to prawie wszystko, co z rzeczy dodatkich przeniknęło o nas do świadomości Zachodu.

Natomiast spory nasze partyjne, częste zmiany gabinetów, a nade wszystko ostatnie, nieszczęsne wydarzenia przypomniały Europie naszą „anarchję”, które to pojęcie od czasów Rousseau'a tak ściśle zrosło się w umysłach zachodnich Europejczyków z imieniem Polski.

Dziś musi Polska zdać nowy egzamin; bogdaj cięższy dla niej od innych: rozwiązać kwestię finansów, waluty, drożyzny...

Gdyby się udało obudzić w kraju entuzjazm do walki z nędzą Skarbu polskiego — gdyby się udało stworzyć fundusz sanacyjny, o którym w przemówieniu swojemu wspominał Premier Sikorski, nietylko ugruntowana by została nasza pomysłowość wewnętrzna, ale i stosunek faktycznej zależności od sprzymierzeńców zmieniłby się na naszą korzyść o znaczną ilość stopni.

Nie chcielibyśmy, aby w tem miejscu czytelnik zrozumiał fałszywie sens naszych wywodów.

Nie pragniemy bynajmniej podburzać opinii przeciw naszym sprzymierzeńcom. Wiemy jednak, że stosunek sprzymierzeńczy posiada wielką ilość odcieni i że nie psuje się nigdy przez to, gdy jedna, a zwłaszcza słabsza ze stron, dzięki wyłożonej pracy i umiejętności rośnie w siłę i znaczenie. Przeciwnie sprzymierzeniec taki staje się tem bardziej cennym i pożądanym.

Tylko sprzymierzeńcom, słabym militarnie i zanarchizowanym wewnątrz, jak była Polska XVIII. w., nie dotrzymuje się traktatów.

Że Polska dziś jeszcze nie jest czynnikiem wielkiej wagi w życiu politycznym Europy, nie dowodzi to bynajmniej, by nie miała stać się nim kiedyś, może niezadługo, by nie miała „zakwitnąć, jako te okopy” zbrzyzgane krwią milionów, by nie miała stać się „słońcem Europy”, jak o niej śnił na krótko przed męczennym zgonem marzyciel-legionista.

I oto zdawałoby się, że dla szlachetnej ambicji polityków w większym stylu zadanie stopniowego uniezależnienia Polski od „Mocarstw” zdobywanie dla niej krok za krokiem mocarstwowego stanowiska — przedstawiaćby powinno cel o wiele godniejszy wysiłków, niż mizerne walki partyjne, czy narodowościowe, którym politycy nasi oddają się z taką namietnością.

Sanacja finansów, będąca jednym z najważniejszych kroków na drodze do tego celu, czy nie powinna by zaabsorbować najcięższych sił ze wszystkich partii!

Czy sprawa ta dla bytu Polski nie jest stokroć ważniejszą od antagonizmów partyjno-polityczn., niż ścieranie się, układanie, wzajemne równoważenie, które możnaby śmiało pozostawić naturalnemu rozwojowi wewnętrznych sił narodu?!

Ale pogrobownicy polscy wynieśli te „kwestje” z możliwych czeluści przedwojennego bytu, i niektórym z nich zasłania ona całkiem widok na świat szeroki, innym służy za taran do rozbijania nie tylko przeciwnych partii, ale i samego Państwa.

Zamiast zgodnej, wyteźnionej pracy, zamiast śmiałego pochodu w przyszłość robi się „czarną opozycję” przeciw Państwu.

Taką jest ciężąca na niektórych umysłach i duszach klątwa tej mogilnej przeszłości. A jednak los nasz jest w naszych rękach. H. C.

Angielski przyjaciel Słowaków.

Solidarność stronnictw słowackich. - W eści ze Słowaczyny.

Z Seko i polsko-słowackiej Słowackiego Biura Prasowego piszą nam:

Stronnictwo księdza Hlinki, duchowego wodza narodu słowackiego, odbyło niedawno konferencję celem ustalenia warunków współpracy wszystkich stronnictw słowackich, stojących na guncie odrębności Słowaczyny. W skład wspólnego „Wyższego Słowackiego Stronnictwa” weszliby reprezentanci stronnictwa ludowego (ks. Hlinki), stronnictwa narodowego i t. zw. stronnictwa dra Bizowskyego.

Ks. Hlinka wystosował w „Słowaku” list otarty do Seatonu Watsona angielskiego przyjaciela Słowaków, w którym ostrzega go, by nie dał się informować przez agentów czeskich i opsuje ciężkie stosunki Słowaków „wyzwolonych” przez Czechów.

STANISŁAW ROSSOWSKI.

† Michał Adam Sozański.

Piękna jest taka śmierć, jaka umarł Michał Adam Sozański. Dała harmonijne zaokrąglenie życiu i postaci, nie łamiąc ich tragizmem. Tak owoc dojrzały odrywa się od gałęzi bez zakłócenia logiki bytu, owszem, ku jej zadokumentowaniu.

Zapewne: żal, żal szczerzy, iż tej jasnej postaci już nie obaczymy na widowni życia. Ale czyż naprawdę w ramach tej widowni zawiera się wszystko? Czy ona istotnie dość jest obszerna, by pomieścić w sobie całość istnienia? A wszak każde życie wytwarza pewną sumę wartości niezniszczalnych. Z nich to buduje sobie dusza mniei, lub więcej trwałe schron, w którym dalej istnieje po rozstaniu się z ciałem.

Jakież wartości, zapewniające żywot trwalszy od doczesnego zostawia po sobie śp. Sozański?

Zrądziemy je w dwu dziedzinach. Pozostanie nam Sozański w pamięci jako artysta i jako człowiek.

O artyście sąd ydadzą znaw-

Powrót metropolity Szeptyckiego?

Misja kościelna metropolity na Ukrainie,

Lwów, 30 stycznia.

+ Jak nas informują z kół ukraińskich, metropolita Szeptycki wraca w lutym br. wraz ze swym bratem Klemensem z Rzymu do Lwowa.

W Watykanie poruczono podobno metropolicie jakąś ważną misję kościelną za granicą (prawdopodobnie na Ukrainie), dokąd metropolita Szeptycki zamierza się wybrać po krótkim odpoczynku.

Dokoła akcji ugodowej.

Ukraińska „partja trudowa” przeciw emigracji. — Dążenia do ugody polsko-ruskiej. — Intrzygi p. Petruszewycza. — Rozłam w partji.

Lwów, 30 stycznia.

W ukraińskiej „partji trudowej” doszło na tle zawarcia ugody polsko-ukraińskiej, do poważnego rozłamu, który w dalszym rozwoju wypadków zarówno w Małopolsce wschodniej, jak i na Podolu i Wołyniu, może mieć bardzo doniosłe znaczenie. Faktem jest, że między politykami ukraińskimi, reprezentującymi „Narodny Komitet”, a przedstawicielami Rządu polskiego, toczą się od szeregu tygodni rokowania ugodowe na platformie uchwalonej przez Sejm Ustawodawczy autonomii terytorjalnej. Dotychczasowy przebieg tych rokowań można nazwać więcej niż pomyślnym. Szef emigracji ukraińskiej Dr. Petruszewycz, poczuł się dotknięty tem, że pertraktacje te prowadzone były w kraju i bez jego udziału, a chociaż o każdej ich fazie był zawsze należycie poinformowany, wszczął obecnie zażętą kampanję przeciw prezesowi „Narodnego Komitetu” Dr. W. Baczyńskiemu, dając za wszelką cenę do usunięcia go z areny politycznej i zniewolenia delegatów polskich do bezpośredniego paktowania z nim samym. Wodzem tej kampanji p. Petruszewycz mianował znanego awanturnika politycznego W. Budzynowskiego, który ataki swe (czasami bardzo zjadliwe) rozpoczął na łamach tygodnika „Słowo”. W obronie zaś taktyki Dra

Baczyńskiego, stanęła większa część członków „Narodnego Komitetu” i organ partji trudowej „Hromadskij Wistnyk”. „Słowo” broni autorytetu emigracji, „Hrom. Wistnyk” stoi na stanowisku, że musi ona respektować obecne stosunki wytworzone w kraju.

„W kołach emigracji, — pisze „Hrom. Wistnyk” — istnieje skłonność wyobrażania sobie, że życie narodowe na terytorjum ukraińskim zamarło z chwilą, gdy ona (emigracja) opuściła kraj. Jest też skłonność uważać siebie za jedynego przedstawiciela ruchu ukraińskiego, ignorując zarazem wszystko, co pod nieobecność jej działa i obecnie dzieje się w kraju.

Z temi poglądami i nastrojami trzeba stanowczo raz na zawsze zerwać. Należy przedstawić sobie

jasno i dokładnie, że centrum życia narodu stanowi zawsze kraj, chociażby przychodziło mu przebywać wśród jak najcięższych warunków. Rola emigracji musi być zharmonizowana z pracą w kraju, zaś sama ona musi wykonywać tylko to, co w danej chwili trudno wykonać krajowemu przodownictwu narodowemu. Dla tego też należy ograniczyć działalność emigracji do minimum”.

Zacytowany powyżej ustęp z artykułu „Hr. Wistnyk” p. t. „Kraj i emigracja” (Nr. 21. z 28. bm.), jest jawnym wypowiedzeniem posłuszeństwa Dr. Petruszewyczu i jego urojonemu „rządowi”, a pierwszym aktem samoobrony ukraińskich polityków krajowych przeciw jego dyktatorskim zachciankom i paraliżowaniu akcji ugodowej. Cicha walka obu grup toczyła się dotychczas tylko na łamach obu wyżej wymienionych pism, obecnie jednak przybiera poważniejsze, nawet bardzo poważne rozmiary, przenosi się na cały kraj i grozi nieuniknionem rozdwójeniem w ukraińskiej solidarnej dotychczas „partji trudowej”.

Obie strony rozesłały emisarzy swoich po kraju dla werbowania zwolenników: do walki wciąga się szerokie masy ludności, a epilog jej rozegra się na ważnym zjeździe członków partji, który zwołany będzie do Lwowa.

Zaznaczyć jeszcze należy, że żadna ze stron nie kwestjonowała dotychczas konieczności zawarcia ugody polsko-ukraińskiej, a spór toczy się wyłącznie na tle uprawnień do jej zawarcia.

Zlikwidowanie Ministerstwa poczt i tel.

Agendy jego obejmie Ministerstwo przemysłu i handlu.

Warszawa. (M.) Główny zarząd Związku pracowników poczt, telegrafów i telefonów otrzymał ze źródeł kompetentnych informację, że w celach oszczędnościowych Ministerstwo poczt i telegrafów zostanie skasowane, a wszystkie jego agendy mają być przekazane

Ministerstwu przemysłu i handlu jako przedsiębiorstwu monopolu państwowego.

Kupujcie Pożyczkę Złotą!

przykład. Nic z jego pracowni nie wyszło w stanie choćby tylko półsurowym: nic, co nie miało by na sobie piętna rzetelnego wysiłku, na który zdobyć się musi twórca, aby sprostać swemu założeniu.

Sozański prawie wyłącznie poświęcał się akwareli. — Nazbyt wdzięcznym nazwać nie można tego działu malarstwa. Tem większy sukces, skoro ktoś jego trudności pokonać zdoła w takiej mierze, iż nawet oczy profanów ugłaska. I sukces taki stał się udziałem Sozańskiego. Jeśli więc gorączka nowości trawione umysły orzekną: On nie wniósł nic nowego! — to ów sąd świadczyć będzie tylko o niedostatecznych kryteriach krytyki. Sztuka bowiem nie jest skazana na to, by wiekuiście pozostawać w stanie wojennym. Kto choćby w spokojnej pracy, z całym oddaniem się tworząc dzieła jego zdolnościom i umiłowaniom dostępne, pociąga ku sobie rzeszę, popularyzuje sztukę, temu odpowiedniej zasługi odmawiać nie wolno!

Nietylko zaś jako artysta, lecz także jako człowiek, Sozański na długo pozostanie w pamięci naszej. Z nim zstąpił do mogiły znów je-

den z „ostatnich”, jak ostatnimi był w swoim rodzaju Podkomorzy, poloneza niezmierzony przodownik w Panu Tadeuszu.

Ziemiarin z rodu, w tradycjach ziemiańskich wychowany i wierny im do ostatka, jaśniał tą prawdziwą wytwornością, której krasą główną szlachetna prostota. Miał wiele temperamentu, przecie jakże miarkowanego zawsze: posiadał ogromną łatwość przystosowania się do każdego milieu, nie marnował jej wszakże nigdy dla niegodnych; był czarującym towarzyszem, ale nikt chyba skrupulatniej od niego nie przestrzegał horacjuszowskiej maksymy: „Odi profanum vulgus”. Brzydził się pospolitością. A za jej objaw słusznie uważał zapalczywość w sądzie innych, hołdownie uprzedzeń, zawiść tak częstą niestety w kołach artystycznych właśnie. Był doskonałym przedstawicielem polskiej kultury, ku temu skierowanej, by do minimum ściętnie polać tarć człowieka z ludźmi, satwując jednak zazdrośnie godność własną przez sam już szacunek dla godności innych.

Potrzeba żelaznej dłoni!

Opinia o wynikach konferencji b. Ministrów skarbu.

Dalże uwagi prof. Politech. lwowsk. dr. Leopolda CARO.

Konieczność ograniczenia wywozu żywności i wywozu artykułów luksusowych. — Rząd musi położyć silną rękę na dewizach eksporterów. — Prezenty Rządu dla ludzi najbogatszych. — Jaki jest stan Skarbu narodowego? — Trzeba konfiskować nieoficjalną walutę obcą. — Potrzeba żelaznej dłoni.

Prof. Dr. Leopold Caro w dalszym ciągu rozmowy z naszym współpracownikiem poruszył jeszcze kilka bolączek Państwa Polskiego, czyniąc cenne uwagi odnośnie do naprawy stosunków. Uwagi te wybitnego ekonomisty podaliśmy poniżej.

Red

(c). Co się tyczy wywozu środków żywnościowych — ciągnął dalej prof. dr. L. Caro — uchwalę większością uważam za niewystarczającą, a przyłączam się do zdania większości, że wywóz artykułów spożywczych pierwszej potrzeby może być dozwolony tylko w razie i w granicach stwierdzonego ich zamiaru. Mimo istniejącego już zakazu wywozu, Min. Jastrzebski dawał ciągle pozwolenia na wywóz, powołując się na jakąś nieznaną bliżej i niesprawdzoną statystykę wykazującą rzekomy nadmiar produkcji. Nawet na zachodzie żadna statystyka nie jest gotowa ze wszystkimi szczegółami zaraz po żniwach. U nas, gdzie wpisuje się cyfry dość dowolnie, a niekiedy umyślnie je przekreśla, takie powoływanie się było zbyt śmiałe.

Szczytem bezmyślności, jeśli nie czemś gorszem nazwać należy zawieszenie przez Ministerstwo handlu pobierania cła przywozowego od ryżu, maki, kaszy, masła, siemienia, ryb, tudzież obniżenie cła od obuwia, odzieży i bielizny tylko na okres 6 tygodni! To, co w tem rozporządzeniu z 25. lutego 1922 zarządziło, było wydatną ulgą i dobrodziejstwem dla kupców, ale nie dla ogółu konsumentów, którzy przecież nie kupują na zapas. Sądziłbym, że zezwolenie na wywóz danego towaru powinno być zależnym nie od dat statystycznych, ale od faktycznej ceny wewnętrznej. Jeśli ta cena nie przekracza pewnego maksimum, można pozwolić na wywóz; jeśli je przekracza, to dowód, że produkcja jest niedostateczna wewnątrz państwa i nie wystarcza na eksport. Takie prawo zaprowadzono swego czasu w Anglii i zastosowanie go u nas uważałbym za celowe. Powtóre zaś wysokość cen wywozowych powinna być równa różnicy między ceną zagraniczną a ceną wewnątrz kraju z doliczeniem kosztów transportu. Wówczas państwo osiągnie cały zysk, a eksporter będzie miał te jedynie korzyści, że sprzeda nadwyżkę produkcji, dla której wewnątrz kraju nie było nabywców z powodu przesylenia rynku wewnętrznego. Po trzecie, należałoby zbadać dokładnie bliższe szczegóły zezwoleń na wywóz, udzielanych przez różnorodne urzędy przywozu i wywozu i z rezultatów tych badań właściwy, a w razie potrzeby i bezwzględny zrobić użytek.

P. Ministrowie nie nie wspomnieli o imporcie, a bez względu na traktały z zaprzyjaźnionymi państwami, nie możemy przecież ni-

kogo zmusić do przywozu towarów z zagranicy. Ogromny import towarów zbytkownych ciąży niepotrzebnie na naszym bilansie handlowym. Nie pomoże nic wyzbywanie się przez Polskę drzewa, nafty, węgla, cukru, zboża, masła i jaj. forsowne obniżanie odżywiania się ludności, póki bogaci ludzie jeżdżą w takich ilościach jak dotąd zagranicę, nade wszystko zaś póki będą sprowadzali nadal w ogromnych ilościach jedwab, perfumy, pióra strusie, klejnoty, wina, likiery i cygara. To kosztuje setki miliardów rocznie, które wywożone zagranicę i wymieniane na walutę obcą, obniżają kurs marki polskiej. Nie mogli o tem zresztą mówić Ministrowie skarbu, traktując rzecz ze stanowiska legislatywy, wspomnieli tylko ubocznie o „umiarkowaniu w spożyciu”, ale społeczeństwo ma prawo i obowiązek zabrać w tej sprawie głos i domagać się wydatnego ograniczenia importu obcych towarów do przedmiotów koniecznej potrzeby.

Dalej podnieść należy błędna politykę dewizowa, dzięki której zarówno cudzoziemcy w wielkiej ilości biorący udział w naszym przemyśle, jak i obywatele polscy narodowości obcych, ale i sami Polacy, pobierają należności za towary wywożone w bankach zagranicznych, a do kraju ściągają tylko te części gotówki, jaka im jest potrzebna na nowe zakupy. Wskutek tego stanu rzeczy część dewiz wcale do kraju nie przychodzi. Należałoby tedy jak najściślej tego przestrzegać, by wywoźcy pokrywali towar wywożony dewizami w pełnej wysokości, wykazując się oryginalną fakturą i by wywóz bez tego pokrycia nie był dozwolony.

Przemysł zgłasza się ciągle o subwencje rządowe, twierdząc błędnie, że wydawanie nowych banknotów na cele poparcia przemysłu nie jest inflacją, ale tam, gdzie chodzi o oddanie dewiz państwu, tyśiączne wynajdują trudności. Bilans nasz handlowy byłby o wiele lepszy, tem samem termin wprowadzenia waluty kruszcowej bliższy i cierpienia ludności wyzyskiwanej przez drożyznę nialaby się kończyć, gdyby Rząd zdołał położyć silną rękę na dewizach eksporterów.

Bardzo słuszne jest stanowisko Ministrów, żądających zaniechania akcji kredytowej z budżetu państwowego i to nie tylko z przytoczonych tu względów, ale i dlatego, że udzielanie kredytu państwowego przemysłowi i bankom jest dziś wobec ciągłego spadku pieniądza poprostu prezentem. Można by mówić na serio o kredycie tylko pod warunkiem zobowiązania się dłużników do zwrotu pożyczek według kursu dnia przyścia ich do skutku. Ale lepiej nie dawać pomocy tej wcale. Państwa ma o wiele

PREMIERA! **MARYSIEŁA - KOPERNIK** PREMIERA!

OD 29-go dm. SALONOWY DRAMAT W 6-tu AKTACH p. t.

ROMANS MILIARDERKI

W ROLI TYTUŁOW. **LYA MARA.** Gra artystów skończenie piękna. GWIAZDA FILMOWA **LYA MARA.** Bogactwo wyst i psychologii.

ważniejsze i pilniejsze zadania, niż wspieranie tych, którym się najlepiej spośród nas powodzi, zwłaszcza że o oszczędnościach w dziedzinie wojskowości, jaką zalecali Ministrowie skarbu, niepodobna na serio mówić; przeciwnie, największą inwestycje są tu konieczne wobec ciągle trwającego niebezpieczeństwa wojny odpornej nad dwoma fronty.

Przechodząc do ostatniej kwestji: walutowej. Tu przedewszystkiem wyjaśnić należy stan obecny. Ofiarne społeczeństwo złożyło duże sumy na Skarb narodowy. Nigdzie nie czytałem ogłoszenia rządowego, ile te ofiary wynoszą. Słyszałem owszem, że ciągle się te ofiary przeleża. Jeżeli jakieś przygodnie ogłoszenia były, to chyba mocno ukryte tak, że można je było łatwo przeoczyć. Tymczasem jest to kwestja pierwszorzędnej doniosłości. Społeczeństwo nasze jest tak bogate, a położenie państwa jest tak ciężkie, że dokładne sprawozdanie Rządu o wartości zebranego kruszcza i apel do dalszych składek mógłby mieć duży rezultat. Kościół z pewnością nie postąpiłby ofiar, jak zawsze w chwilach ciężkich dla państwa, a bogaci ludzie, nie płacący w Polsce podatku od przyrostu wartości, a bardzo niskie podatki dochodowe, gruntowe i spadkowe, mieliby nareszcie pożądaną, jak sądzę, sposobność okazania czynem swego patriotyzmu.

Nie mamy dotąd zestawienia, jakie kwoty zapłaciła Rosja na poczet 50 milionów rubli złotem, tu-

dziez ile razem otrzymaliśmy z tytułu naszego udziału w fundacji kruszcowej, Banku austro-węgierskiego. Poszczególne cyfry w różnych czasach ogłoszone nie wystarczają; chodzi o pogląd na całość.

Uważam też, że należałoby konfiskowane od czasu do czasu na giełdzie nieoficjalnej waluty odprowadzać do kasy pożyczkowej, wypłacając za nie należność w markach polskich do kursu dnia. Zwrocenie tych walut i poprzez stawianie na małych grzywnach jest niepotrzebna i nikomu niepożyteczna sztykana.

Tylko przy energicznym i celowym zastosowaniu tych wszystkich środków możemy spodziewać się, że doczekamy się prawdziwej waluty polskiej i normalnych stosunków, w przeciwnym wypadku Państwu naszemu grozi bankructwo, a społeczeństwu po chwilowym okresie pozornej pomyślności zupełna zależność ekonomiczna od zagranicy. Chwila jest rozstrzygająca i ważna. Jest niemal ostatni czas do ratunku. Bez dłuższych ofiar się nie obejdzie, przewidywać trzeba zacięte walki sejmowe w obronie przywilejów wolności podatkowej lub stanu do tej wolności zbitżonego ze strony tych, którzy dotąd z tych przywilejów korzystali.

Miejmy nadzieję, że wielka energia, a w razie potrzeby i bezwzględność Ministra skarbu przeprowadzi okret państwowy przez grożące mu niebezpieczeństwo.

Polska a Związek państw bałtyckich.

Powstanie Związku utrudnia spór polsko-litewski. — Wahania Finlandji. — Sojusz polsko-łotewsko-estoński zapewniony.

Ryga. (PAT.) Min. spraw zagr. Mejerowicz przed wyjazdem na urlop do Włoch udzielił przedstawicielom prasy wyjaśnień w sprawie polityki zagranicznej Łotwy.

Odnosnie do sprawy Związku państw bałtyckich oświadczył Mejerowicz, że realizację tegoż związku opóźnia: 1) spór pomiędzy Polską a Litwą, 2) odrębne stanowisko Finlandji, tłumaczącej swój punkt widzenia istnieniem sprawy wileńskiej i możliwością nieporozumień

przy ostatecznym wytyczeniu wscho-dniej granicy polskiej, jak również niejasnością, co do granicy rosyjsko-rumuńskiej. Minister spodziewa się, że spór polsko-litewski będzie wkrótce zlikwidowany i wtedy będzie można mówić o obszernym związku bałtyckim.

Gdyby stało się inaczej, należałoby się ograniczyć na t. zw. małym związku bałtyckim. Mówią tu, o ewentualnym związku Polski, Łotwy i Estonji.

Kowieńskie igranie z ogniem.

Kowno. (PAT.) Po dyskusji nad exposé premiera w sprawie Kłajpedy, sejm litewski uchwalił wcielenie Kłajpedy do Litwy kowieńskiej. Sejm wezwał rząd do udzielenia moralnej pomocy powstańcom.

Ryga. (PAT.) Z Kłajpedy donoszą: Nadzwyczajny komisarz wydelegowany do Kłajpedy przez Rząd Ambasadorów opisał odezwę oświadczącą, że Konferencja Ambasadorów przegięła jak najszybciej zdecydować o losie Kłajpedy, mając na uwadze ze pomyślność wszystkich i dobro ludności. Decyzja ta nie może być jednak pojęta pod presją brojnego wystąpienia.

Fert aktac i dowód, y powstańców kłajpedzkich z admirałem an-

gelskim nie dały wyniku. Poślednie wo przedstawiciela Litwy pomiędzy pełnomocnikami e tenty a powstańcami wywołuje komplikacje. Żołnierze francuscy budują niepy i zwoją z okrętów francuskich materjał wojenny.

Kowno. (PAT.) Lit. Ag. Tel. donosi, że specjalna Komisja mocarstw sprzymierzonych w Kłajpedzie wystosowała do powstańców wzwanie do złożenia broni.

